

Լևոն Շանթ

Լեռան աղջիկը

ՆՈՒԱԳ ԱՌԱՋԻՆ

Վիպերգ

ԴԷՊԻ ԳԵՂԱՐԴԻ ՕՊԱՆ

Լեռնե՛ր, սե՛զ լեռներ, ես կսիրեմ ձեզ,

Կսիրեմ բուռն ու անգուսպ սիրով.

Հալարտ գագթնիդ՝ հսկաներ կարծես՝

Ո՛ւժ կներշնչեն, թարմութի՛ւն, կորո՛վ:

Հող ամեն մէկ բան սրտիս կժպտի,

Վիշտն ու թախիծը կվանէ մեկդի.

Հող գովիկ հով մը դէմս կփութայ

Եւ կուրծքս ազատ շունչ կառնէ կուտայ:

Իսկ անդրնդախոր ձորի հատակին,

Երբ իր պատերը պատռել քննելով՝
Ժայռերու դէմքին փրփուր թքնելով՝
Առտի կողքի ջուրը գետակին,
Սիրտս ալ, գետին պէս, կը խայտայ վետևվետ,
Եռալ փրփրիլ կուգեմ իրեն հետ:
Լեռնե՛ր, վե՛հ լեռներ, ձե՛զ գրել կուգեմ
Ոգետրութեան այս տենդերուս մէջ.
Թող ձեր ճակատը միշտ բա՛ց, միշտ վսե՛մ՝
Դառնայ գործերուս իդեալն անշէջ:
Դո՛ւն, լեռան աղջիկ, երգել կուգեմ քեզ,
Եւ թող երգիս հետ դուրս հոսի կրծքէս
Հոն երկար ատեն ծածկուած անյուշ
Թրթիռը սրտիս ու յոյզերս անուշ:
Եւ երնե՛կ երգս ալ պարզ ըլլայ, յստակ,
Ինչպէս ամէն բան լեռներուն վրայ.
Ինչպէս աղբիւրը, որ դուրս կծորայ
Մամռոտ ժայռերու գով խոռոչին տակ.
Ինչպէս լեռնային երկինքը վճիտ.
Ինչպէս լեռա՛ն կոյս, թնդիւնը լանջիդ:

Խոր ու թեք ձորի պատռտած կողէն
Պարզուկ գմբեթ մը երկինք կմհտի,
Սուրևսուր սլախ մը լարուած աղեղէն,
Որ, ըսես, հիմա վեր թռչի պիտի:
Վարը Ազատը ժայռերու գրկին,
Դէմ կուտայ անոնց քարէ գգուանքին,
Խաղով, հեգնանքով, քմահաճորէն,
Դուրս սողալ կուգէ Գեղամ սարերէն:
Բայց այդ ի վագքին մէջն իսկ խելագր,
Երբ կհանդիպի սուր սուրբ գմբեթին
Պատկառած քիչ մը կքաշուի մեկդին,
Որ մենաստանին չդառնայ խանգար:
Հա՛, հմայք ունի բնութեան ծոցին
Հին ու կիսավեր վանք մը առանձին:

Օ՛հ, որքան քա՛ղցր է ձմռան բանտէն վերջ՝
Բնութեան գիրկը խենթի պէս նետուիլ.
Ու խորհրդաւոր, սիրուն ձորին մէջ

Ե՛՛ւ սքանչանալ, ե՛՛ւ ոգետորուիլ:

Տաք իրիկուն էր, երբ սայլն առաւ կանգ:

Վերջին ոլոր մ'յալ, ու ձորը մտանք:

Գետն իր խու լերգով դէմերնիս փութաց,

Պագաւ երեսնիս իր շնչովը թաց:

Ճոխ ուռիներու թաւուտ ճիւղերէն

Սուր դայլայլիկներ կտրուկ, թրթրոտն

Հանկարծ անձրեւեց մեր խոնջած գլխուն.

Մինչ գաղտնի ձայներ, որ մարդ կծաղրեն,

Ձորի այն բա՛րձր անձաւներէն կոյս

Նոյնը կկրկնէր թովուած ականջնուս:

Նրբամէջ ձորը դիւթել կուգէր մեզ՝

Վառ ծաղիկներով պճնած դէմքն ու լանջ.

Փարթամ բնութեան իբրեւ նուրբ բեհեզ

Նետէր էր ուսին կրկնոց մը կանանջ.

Սակայն վախճալով, որ հովն անպատկառ

Ծածկոյթը մարմնէն կատակով բանար,

Անփոյթ դիրքով մը փաթթէր էր մէջքին

Փրփուրէ գետի արծաթէ գօտին:

Եւ շլացանք մենք այդ կոյս, ամօթխած

Ու թանր, գրգռուիչ գեղեցկութենէն.

Մոռցանք դպրոցը, իր ժխտրն ամէն՝

Նոր հրապոյրին անձնատուր եղած:

Եւ հաճոյալից խուսափուկ օրեր

Մեր անհոգ կեանքի օրոցքը կօրրէր:

Սակայն հոսուն են, վաղանց, քնածին

Ու դիւրափոփոխ իղձերը մարդուն.

Ինչպէս ամառուան վառ վերջալոյսին

Նրբին, գունանգեղ ամպերն անկայուն:

Լրիւ ամիս մը դեռ հագիւ անցաւ,

Երբ ամենուս ալ զգալի դարձաւ,

Որ հնչուն գետը ու ձորը գողտրիկ

Ծարաւ սրտերնուս ալ չէր գար հերիք.

Ազատ երկնքի կզգայինք պահանջ.

Ծերուկ սարերուն տեսքը ալեհեր

Կարծես կքաշէր մեզ լեռներն ի վեր՝

Հո՛ն, ուր հարթակ էր փռուած գեղականջ:

Եւ մենք վճռեցինք շաբաթ մըներկու

Լեռներուն վրա՛յ երթանք ապրելու:

Գիրք ու անկողին՝ պետքերնիս բոլոր՝

Իր թիկունքն առաւ մէկ նիւար, սեւ եգ.

Դե՛, օպա կերթանք մենք ոլորնմուր,

Մանուկ հոտաղ մը առաջնորդ է մեզ:

Դժուար էր ճամփան, նեղ, սեծ ու անանց,

Շուտով գիշերն ալ հասաւ անթափանց.

Երբ հանկարծ մօտէն խուլ որոտումներ

Դղրդեցուցին թէ՛ անդունդ, թէ՛ լեռ.

Եւ հոծ ամպերու թանձրութեան խորէն

Դուրս սողաց շանթը ճայթումով վայրագ,

Մինչդեռ փայլակը դողդոջ ու արագ

Մահատիպ լոյս մը կթափէր վերէն:

Իսկ մենք կելլենք միշտ լուռ ու շնչարգել

Մութին մէջ կորած այդ շաւիղն անել:

Ա՛հ, այդ գիշերը ո՞վ մոռնալ կրնայ.

Կատղած բնութեան ցասկէն դողահար՝

Միայնակ նետուած լեռներուն վրայ,

Երբ երկնքէն վար դժոխք կտեղար:

Չէ՛, ես կպաշտեմ այդ աղմուկն անսանձ,

Այդ ակնախըտիդ փայլը կարճակեաց,

Այդ կայծակները, երբ վազքերնուն տակ

Կպատռեն ամպերն այն կուտակեցուցած.

Բնութեան ահեղ այդ կըռուին հուժկու

Ես կերկրապզեն ըստիշտակութեամբ.

Ան իմ թարմ սրտիս կուտայ իղձ ու թափ

Մեր կարճ կեանքին մէջ անդուզլ կռուելու.

Եւ մարդ ո՛ւժ կգգայ այդ վեհ վայրկեանին

ուխտել բիրտ ցնորք ու ա նկարելին□

Բայց թունդ աղմուկին քիչեքիչ յաջորդեց

Առատ անձրեւի զարկերն ու շառաչ.

Եւ մենք ուժասպառ, գավազաննուս հեց՝

Եզին հերովը կերթանք միշտ առաջ:

«Հասա՛նք», կավետէ մեզ առաջնորդնիս.

Ես սթափելով կնայիմ չորս դիս:

Մութին մէջ բան մը հագիւ նշմարած՝

Այն կողմ կշտապենք եզը զանց ըրած:

Բայց հաղթ, հովուական խոշոր շներու

Հաշն ու կլանշը մեզ ետ կվանեն.

մինչ հովիվները կելլեն վրանէն

Ապշած նայելով անկոչ հիւրերուն,

Որ գոռ փոթորկին, այդ սեւ գիշերին

իրենց այցի գալ մտածեր էին:

Դեռ փոթորիկը դուրսը կաղմկէ,

Եւ հորդ անձրեւն ալ կծեծէ անդուլ

Պարզուկ վրանին ծածկը թաղիքէ՝

Կազմելով երգ մը միակերպ ու խուլ:

Եւ այդ թացութեան երգը տխրագին

Օրոր կկարդայ մեր հոգնած մտքին.

Եւ մենք ուժաթափ, մրսած ու քնատ,

Անրձեւէն թռչած ու հովէն գունատ՝

Կննջենք խորունկ մանկական քնով:

Քունն ի՞նչ անուշ է լեռներուն վրայ,

Երբ փոթորիկն ալ դուրսը կգոռայ,

Երբ խեղճ վրանըդ կղողայ ահով,

Եւ անկողնիդ մէջ երբ բնագդաբար

Կծիկ կդառնաս տաքնալու համար: